

TEKORTEN OP DE BIOLOGISCHE MARKT

De consumptie van bioproducten is de voorbije jaren sterk toegenomen ondanks de meerprijs. De productie daarentegen neemt veel langzamer toe. In die mate zelfs dat er tekorten zijn voor diverse biologische landbouwproducten zoals varkens, industriefruit, melk ... — *Paul Verbeke, Bio Zoekt Keten*

De markt voor bioproducten in de EU-28 wordt voor 2014 geschat op 23,4 miljard euro, een groei van 6,1% in verhouding met 2013. De grootste markt voor bioproducten in 2014 was Duitsland, met een omzet van 7,91 miljard euro (figuur 1). Daarna volgen Frankrijk met 5 miljard euro en het Verenigd Koninkrijk met 2,63 miljard euro. Op basis van de reeds beschikbare cijfers wordt ook in 2015 een verdere omzetgroei verwacht voor heel Europa. Belgische gezinnen besteedden vorig jaar ruim 435 miljoen euro aan biologische voedingsmiddelen. Dat is 3,8%

meer dan in 2013. Deze groei is opmerkelijk omdat de totale voedingsbestedingen in 2014 voor het eerst sinds jaren daalden met 0,8%. Kijken we naar het aandeel bio in de totale nationale levensmiddelenmarkt, dan zien we dat Denemarken in 2014 het beste scoort met 7,6%, gevolgd door Zwitserland (7,1%) en Oostenrijk (6%). In België is het bio-aandeel 2% voor verse bioproducten.

Productie blijft achterop

Door de internationaal toenemende vraag naar bioproducten en de relatief beperkte

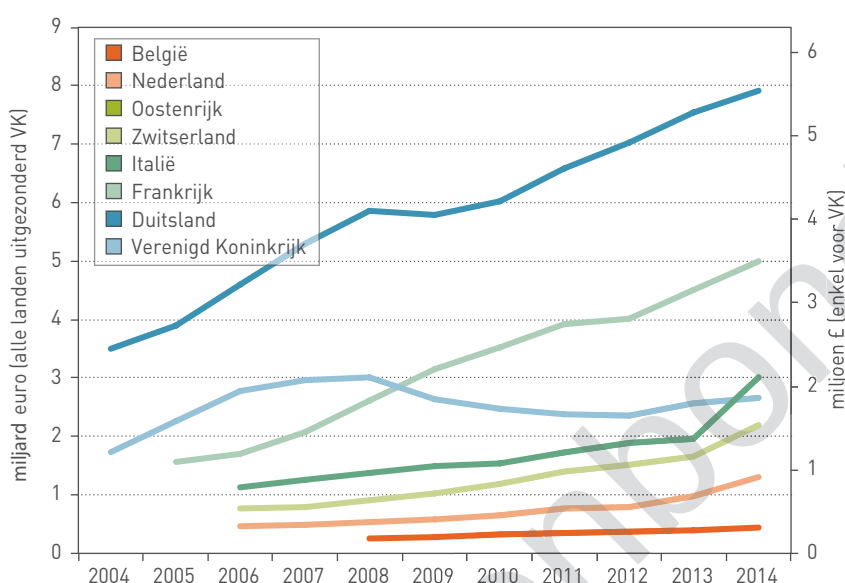
toename van de productie, is er de voorbije jaren een groeiend tekort aan biologische producten. De meest in het oog springende zijn het tekort aan biologische varkens, pitfruit en melk (zowel geiten- als koemelk). Ook voor de meeste andere biologische producten zijn er goede marktperspectieven, zonder dat er sprake is van duidelijke tekorten.

Tekort aan biologische koemelk De Europese markt voor biologische zuivel is reeds goed ontwikkeld. In totaal wordt ongeveer 3 miljard kg biologische melk geproduceerd, vooral in Duitsland (700 miljoen kg), Frankrijk en Denemar-

ken (elk 500 miljoen kg). De productie neemt jaarlijks zo'n 3% toe. In België wordt ongeveer 35 miljoen kg biologische melk geproduceerd. Arla is de grootste Europese biologische zuivelverwerker. Zij verwerken 850 miljoen kg biomelk. Zij zoeken momenteel bijkomend zo'n 250 miljoen kg biomelk. Het tekort aan biologische melk is ongetwijfeld een gevolg van een toenemende vraag binnen Europa. Maar tegelijk wordt ook steeds meer biologische zuivel geëxporteerd naar het Verre Oosten. Ook binnen België is er vraag naar bijkomende leveranciers van biologische melk. Er wordt ingeschat dat er voldoende marktvraag is voor een verdubbeling van de Belgische biologische melkplas. De basisprijs voor biomelk in Vlaanderen in 2016 is 48 euro (42 g vet en 34 g eiwit, exclusief correcties en kwaliteitspremies). Biologische melk wordt in Vlaanderen opgehaald door BioMelk Vlaanderen en door MIK/Pur Natur.

Tekort aan biologische geitenmelk De voorbije jaren is de markt voor geitenmelk heel sterk gegroeid. Hierdoor blijft het tekort aan (bio)geitenmelk heel groot. In Vlaanderen wordt ongeveer 4 miljoen kg biogeitenmelk geproduceerd. De vraag van de verwerkers bedraagt ruim het dubbele. Een belangrijk deel wordt vermarkt via de Organic Goat Milk Coöperatie (OGC). Voor de komende jaren verwacht men geen veranderingen, onder meer door de vraag naar biogeitenmelk voor babyvoeding en de kansen voor geitenmelk-export naar Frankrijk en andere landen. Er is dus plaats voor 5 à 10 bijkomende biogeitenhouderijen in Vlaanderen! Voor 2014 werd 80 eurocent per kg basis (7% vet + eiwit) uitbetaald aan de boer. Dit jaar wordt 4 à 5 cent meer betaald en in 2016 wordt een gelijkaardige stijging van de melkprijs verwacht.

Kansen voor varkens De biologische varkenssector is een kleine sector. In Europa worden ongeveer 700.000 biologische vleesvarkens geproduceerd. Dit is 0,7% van het totale vleesvarkensbestand. Vooral Duitsland, Frankrijk en Denemarken zijn belangrijke productielanden met elk ongeveer 130.000 biologische vleesvarkens. In België worden slechts een 10.000 biologische vleesvarkens gehouden, voornamelijk in Wallonië. Door een toegenomen vraag van onder andere Duitse discounters is er reeds een tweetal jaar een tekort op de Europese

Figuur 1 Evolutie van de omzet van bioproducten op de belangrijkste markten in Europa - Bron: BioForum Vlaanderen

Het is belangrijk dat de omschakeling naar bio gebeurt in overleg met de coöperaties en beroepsorganisaties.

markt. De prijzen namen in 2015 toe tot 3,58 euro/kg (slachtgewicht afgeleverd aan het slachthuis, exclusief btw) voor klasse E-varkens in Duitsland en tot 4,00 euro/kg bij Friland in Denemarken. Bij deze hoge prijzen moet gewezen worden op de hoge kostprijs van de biologische varkensproductie, onder andere door de duurdere biologische veevoeders en een hogere voederconversie. Het Belgische Lovenfosse/Westvlees gaf onlangs te kennen op zoek te zijn naar een bijkomende productie van 50 à 70 biologische vleesvarkens per week. Ook andere spelers zoals *Porc Qualité Ardenes*, *Stemo*, *Noordvlees Van Gool* en andere zijn op zoek naar bijkomende varkens. Verschillende Vlaamse gangbare varkensbedrijven hebben recentelijk aangegeven verregaande interesse te hebben in omschakeling. Enkele zijn zelfs reeds met het omschakelproces begonnen. In een kleine markt is het een hele uitdaging om vraag en aanbod blijvend op elkaar af te stemmen.

Kansen voor pitfruit In de belangrijkste Europese productiegebieden werd dit jaar

In België wordt nauwelijks omgeschakeld naar de biologische pitfruitteelt, alhoewel de verkoop jaarlijks toeneemt.

in totaal zo'n 156.000 ton bio-appelen en 15.000 ton bioperen geoogst. In België was dit respectievelijk 2500 en 1100 ton. We merken dat de Europese oogsthoeveelheid jaarlijks toeneemt. Vooral in Zuid-Tirol schakelden de voorbije jaren veel telers om naar de biologische teelt. In België daarentegen wordt nauwelijks omgeschakeld naar de biologische pitfruitteelt. Enkele biologische pitfruit-telers breiden hun areaal wel uit. We merken dat de verkoop van biologisch pitfruit jaarlijks toeneemt. Dit uit zich in een hoger verkocht volume en in een kortere bewaarperiode. Probleem bij de vermarkting van consumptiefruit is wel

© BASIEL DEHASSELAI

Verschillende spelers in de vleesverwerking zijn op zoek naar bijkomende productie van vleesvarkens.

dat er slechts een beperkte vraag is naar de buitenmaten.

Dit jaar is er een uitzonderlijk tekort aan biologisch pitfruit voor industriële verwerking. Enerzijds is de oogst dit jaar van goede kwaliteit en wordt er bijgevolg minder fruit aangeboden voor industriële verwerking; anderzijds merken we dat belangrijke fruitverwerkers steeds meer biologisch fruit verwerken, ongetwijfeld als gevolg van een toegenomen vraag van hun klanten.

We kunnen stellen dat een verdere uitbreiding van het areaal met zo'n 7% per jaar mogelijk moet zijn zonder verstoring van de markt. Een snellere groei houdt risico in voor overproductie en een moeilijkere afzet. Om marktverstoring door overproductie te vermijden is het wenselijk dat bijkomende productie wordt afgestemd met de afzetorganisaties en de Vakgroep Biologisch Fruit. De Belgische Fruitveiling BFV, BelOrta en Biovibe zijn de belangrijkste Belgische spelers bij de vermarkting van biologisch pitfruit.

(Industrie)groenten Diepvriesgroenteverwerkers Ardo en Pinguin gaven onlangs aan mogelijkheden te zien in de biomarkt. Zij sporen telers aan om na te denken over een verdere verduurzaming, bijvoorbeeld door om te schakelen naar bio. Ook voor verse groenten zijn er ongetwijfeld nog kansen. Zo is een Belgische supermarktketen op zoek naar extra leveranciers van biologische bladgewassen. Natuurlijk is de afzet van biologische verse groenten meer onderhevig aan

seizoengebonden fluctuaties. Belangrijk is dat biologische groenten uitsluitend via bemiddeling worden verkocht en dus niet via de klok. Hierbij is een goede afstemming tussen vraag en aanbod bijzonder belangrijk. Biologische groenten worden voornamelijk afgezet via de veilingen Bel'Orta, REO Veiling en de handelshuizen Biovibe, BioFresh, Ecoveg en Ecodal. Talrijke biologische groentetelers verkopen hun producten ook via de korte keten. Op die manier wordt de afzet gediversifieerder en stabiel. De korte keten biedt ook meer mogelijkheden voor de verkoop van bijvoorbeeld buitenmaten. Sinds enkele jaren zijn ook zogenaamde *Community Supported Agriculture*-initiatieven (CSA) opgestart. Het betreft meestal startende ondernemers met een beperkte bedrijfsoppervlakte. CSA staat voor landbouw gedragen door een gemeenschap. Als consument kies je niet zozeer voor landbouwproducten, maar draag je bij om de werkingskosten van het bedrijf

en de loonkosten van de boer voor te schieten. Je deelt dus ook mee in het landbouwriscio. In ruil ontvang je doorheen het teeltseizoen een aandeel van de vruchten en heb je inspraak in het reilen en zeilen van het bedrijf.

Vleeskippen In België zijn er 2 belangrijke ketenspelers op het vlak van biologische pluimveehouderij: Belki en For Farmers Hendrix (vroegere Nutreco). De vraag naar biologisch pluimveevlees neemt al lang toe. In die mate zelfs dat er verschillende projecten op stapel staan voor een verdere uitbreiding van de productie. Daarnaast is nog steeds ruimte voor ongeveer 5 bijkomende stallen van 4800 dieren. Zowel Belki als For Farmers Hendrix zoeken nog producenten van biologische braadkippen. Belangrijke factoren die bij een eventuele omschakeling moeten overwogen worden zijn dat er afzet is voor de biologische mest en dat een uitloop mogelijk moet zijn.

Vraag en aanbod op elkaar afstemmen

De biologische markt is een kleine markt die echter onafgebroken en op een gezond ritme groeit. Omdat de productie onvoldoende de toegenomen vraag volgt, is er sprake van een tekort voor sommige producten en een gezond marktevenwicht voor andere producten. Dit biedt ongetwijfeld kansen voor landbouwondernemers die een omschakeling overwegen. Belangrijk hierbij is dat de omschakeling gebeurt in overleg met de betrokken coöperaties en beroepsorganisaties. Dit om vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. ■

Voor meer informatie over de markt voor biologische producten kan je terecht bij Paul Verbeke, tel. 0497 42 93 68 of via e-mail info@biozoektketen.be of op www.biozoektketen.be.

Dit dossier over de biologische landbouw werd opgemaakt in het kader van de projecten Bio zoekt Boer en Bio zoekt Keten. Dit zijn gezamenlijke initiatieven van Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat en BioForum Vlaanderen, met de financiële ondersteuning van de Vlaamse overheid.

bio ZOEKT KETEN

bio ZOEKT BOER

Vlaanderen
verbeelding werkt

BIOMELK, DE UITDAGING VAN EEN GROEIENDE MARKT

Inzicht over de marktsituatie kan nieuwe inzichten opleveren voor het uitstippelen van de eigen bedrijfsvoering. Is biologische melkveehouderij binnen de huidige marktperspectieven een mogelijke keuze? – *Ignace Deroo, bioconsulent Boerenbond*

De markt voor biologische zuivelproducten nam de laatste jaren sterk toe. Om op deze groeiende vraag een antwoord te bieden, is er steeds meer biologische melk noodzakelijk. Binnen de Europese Unie zijn enkele landen ver vooruit in de productie. Het gaat om landen als Duitsland, Denemarken en Frankrijk, maar ook Nederland heeft met een productie van 150 miljoen l een belangrijke bijdrage. Vlaanderen scoort hier beduidend lager en strandt op 6 miljoen l. In tegenstelling tot de andere landen, die jaarlijks gemiddeld 3% groeien, blijft de productie in Vlaanderen al jaren op hetzelfde niveau. De jaarlijkse groei wordt voor een belangrijk deel opgenomen door Arla, die wereldwijd de

grootste verwerker is van biologische melk. Op een totaal van 12 miljard kg melk verwerkt Arla 860 miljoen kg biologische melk. En Arla zoekt nog bioboeren ...

.....

De markt voor biologische zuivelproducten nam de laatste jaren sterk toe.

.....

De groeiende vraag situeert zich op het vlak van drinkmelk, maar ook de productie van biologische speciaalkazen vraagt steeds meer biologische melk. Daarnaast

is de export van biologische melk naar Azië sterk groeiend. Een uitdaging blijft het produceren van antibioticavrije biologische melk voor producten die naar de Verenigde Staten geëxporteerd worden. Zo moet de melk antibioticavrij zijn voor de productie van biologische chocolade.

Vlaamse marktsituatie

De 6 miljoen l Vlaamse biologische melk wordt door meerdere verwerkers benut. Een belangrijk aandeel wordt door MIK Pur Natur verwerkt tot yoghurt. Een aantal andere, kleinere, marktspelers maakt diverse soorten biologische kazen. De belangrijkste zijn: de Damse Kaasmakerij, het Hinkelspel en het Dishhof. Nieuwe kandidaten voor verwerking van

DOSSIER

Is biologisch produceren een nieuwe uitdaging voor jou?

De 6 miljoen l Vlaamse biologische melk wordt door meerdere verwerkers benut. Een belangrijk aandeel wordt door MIK Pur Natur verwerkt tot yoghurt.

Tabel 1 Benodigde ruimte per dier - Bron: EU 2008

	Minimale binnenruimte (m ² /dier)	Minimale buitenruimte (m ² /dier)
Melkkoe	6	4,5
Kalf < 100 kg	1,5	1,1
Kalf tussen 100 en 200 kg	2,5	1,9
Kalf tussen 200 en 350 kg	4	3
Rund > 350 kg	5 en minstens 1 m ² /100 kg	3,7 en minstens 0,75 m ² /100 kg
Fokstier	10	30

biologische melk dienen zich aan, maar kunnen voorlopig niet beleverd worden vanuit de Vlaamse productie.

Andere marktspelers in Vlaanderen die biologische melk verwerken moeten zich bevoorraden in het buitenland. Het wordt

duidelijk dat er voor Vlaamse melkveehouders kansen zijn om de productie aan biologische melk op te voeren.

De basisprijs was de laatste jaren op een behoorlijk niveau vastgelegd. Voor Vlaanderen ligt deze basisprijs, onderhandeld tussen de 2 grootste marktspelers Biomelk Vlaanderen en MIK Pur Natur, boven de 40 cent (2013: 40 cent; 2014: 45 cent; 2015: 42,5 cent). Voor Vlaanderen ligt de uitbetaalde prijs in 2015 op 45,69 cent/l bij 3,4 g/l eiwit en 4,2 g/l vet. Er is ook al een 'gegarandeerde prijs' van 48 cent aangekondigd voor 2016!

Aandachtspunten voor biologische melkproductie

De stijgende vraag naar biologische melk zal ongetwijfeld een aantal melkveehouders aan het nadenken zetten. Sommigen zullen zich afvragen of de omschakeling van hun bedrijf naar de biologische productie mogelijk is.

Gesprekken met geïnteresseerde melkveehouders leren ons wat de belangrijkste vragen zijn.

Voldoen mijn huidige dieren? Hoe hoger de huidige productie per koe, hoe meer impact de omschakeling zal hebben op de productie. Vooral de algemene gezondheidsstatus van de dieren is belangrijk naast het vermogen van de dieren om vanuit ruwvoeder melk te produceren. Biologisch krachtvoer is beduidend duurder en wordt daarom minder interessant om melk te produceren.

Voldoet mijn huidige stal? Iedere stal die voldoende ruimte biedt aan de dieren en waarbij de dieren niet aangebonden worden, kan in principe voldoen voor de biologische productie. Aansluitend aan de stal moet er altijd een ruimte beschikbaar zijn waar de dieren naar buiten kunnen. Deze mag verhard zijn om drassige toestanden in nattere perioden te voorkomen. Meer over de benodigde ruimte lees je in tabel 1.

Heb ik voldoende grond ter beschikking?

Er zijn 2 belangrijke factoren waaraan we de benodigde grond moeten aftoetsen: de productie van voeders en de afzet van de mest. Afhankelijk van de productiecapaciteit van de bodem zal er per koe meer of minder oppervlakte nodig zijn voor de voederproductie. Vooral het ruwvoeder kan best op het bedrijf zelf geteeld worden. Ook granen zijn waardevol om zelf te telen. Het gebruik van mest wordt beperkt tot 170 kg stikstof per jaar en per ha op biologische percelen. Indien het

BIO IS EEN UITDAGING

De huidige zuivelmarkten worden gekenmerkt door een bijzonder grote prijsvolatiliteit. In de biologische sector bleek dit de laatste jaren opmerkelijk minder het geval te zijn. De uitbetaalde melkprijzen voor biomelk situeren zich op een beduidend hoger niveau en bleken ook veel stabiel. Door de keuze voor biomelkveehouderij is er minder volatiliteit vanuit de markt, maar moet de individuele melkveehouder des te meer voldoende technische stielkennis in huis

hebben, om de fluctuaties in klimatologische en sanitaire omstandigheden op te vangen. Het is eigenlijk de uitdaging van de biologische melkveehouder, om met een beperkt aantal technische hulpmiddelen een antwoord te bieden aan verschillende ziekten en plagen. Maar die heb je als melkveehouder zelf in de hand! –

Guy Vandepoel, adviseur rundveehouderij Boerenbond

Tabel 2 GVE-coëfficiënt per diercategorie

- Bron: EU 2008

Diercategorie	GVE-coëfficiënt
Melkkoeien, stieren	1
Vaarzen	0,8
Runderen tussen 1 en 2 jaar	0,6
Kalveren jonger dan 1 jaar	0,4

huidige MAP lagere limieten oplegt, dan moeten deze limieten gerespecteerd worden. Verder moet je in grote lijnen rekenen dat je per 2 GVE (Groot Vee Eenheden) 1 ha grond nodig hebt. Ook het jongvee telt mee in de berekening van het aantal GVE op het bedrijf (zie tabel 2).

Heb ik meer arbeid nodig? Voor het opvolgen van de dieren zal er maar weinig meerarbeid noodzakelijk zijn. Vermits het rantsoen anders zal zijn, is er wel meer arbeid te verwachten bij het voederen van de dieren. Anderzijds zullen de dieren zo veel mogelijk op de weide grazen, waardoor er minder voeder aan het voederhek moet verstrekt worden. De grootste meerarbeid is wel te verwachten bij het biologisch telen van de voeders. Het vervangen van maïs – voor een groot deel door andere ruwvoerders zoals gras-klaver, luzerne, rode klaver en andere – zal extra arbeid vragen. Wie vandaag gewoon is om bietenpulp in zijn rantsoen te gebruiken, zal dit moeten vervangen door een ander ingrediënt zoals bijvoorbeeld voederbieten. De gangbare bietenpulp mag namelijk niet meer gebruikt worden voor de biologische koeien. Voederbieten biologisch telen is geen fluitje van een cent. Dit vraagt heel wat aandacht en regelmatig veldwerkzaamheden om vooral het onkruid de baas te blijven.

Hoe houd ik mijn dieren gezond? Dit is ook een vraag die steeds terugkomt. Het gebruik van klassieke geneesmiddelen is alleen toegelaten in de biologische productie als de toediening gebeurt na advies door de bedrijfsdierenarts. Het aantal behandelingen moet ook beperkt blijven en mag niet meer zijn dan 3 per jaar. Om het behandelen te voorkomen, is het belangrijk om tijdens de selectie vooral op de gezondheid van de dieren te letten en hiervoor ook een goede stierkeuze in te bouwen. Het selecteren naar hogere producties is in de biologische productie niet altijd aan te raden. De gezondheid van de dieren wordt sterk ondersteund door het evenwichtig en

gevarieerd voederen en door niet het uiterste van de dieren te vragen.

Wanneer kan ik melk leveren? Het omschakelen naar de biologische landbouw vraagt 2 jaar tijd. Na die 2 jaar zijn de percelen zowel als de dieren en de melk biologisch. Momenteel lopen er gesprekken met de Vlaamse overheid om het gefaseerd omschakelen van percelen en dieren toe te staan. Van zodra hierover een beslissing genomen is door de

minister van landbouw, zullen we hierover verder informatie verstrekken. ■

Wie meer info over de omschakelingskansen voor zijn bedrijf wenst te krijgen kan contact opnemen met Ignace Deroo (ignace.deroo@boerenbond.be) of met Sander Van Haver van 'Bio Zoekt Boer' (sander.van.haver@biozoektboer.be).

SUBSIDIES BIOLOGISCHE LANDBOUW

De professionele land- en tuinbouwer kan verschillende vormen van subsidies en VLIF-steun aanvragen. Specifiek voor de biologische landbouw zijn er bijkomende subsidies: bedrijfsadviesing (voor meer info contacteer Ignace Deroo), hectaresten biologische productiemethode, VLIF-steun en subsidie voor de controlekost. Voor meer informatie kan je terecht op de website van het departement Landbouw & Visserij in de rubriek Bio (<http://lv.vlaanderen.be/nl/bio/subsidies-bio>).

Wat de hectaresten betreft zijn er verbintenissen voor percelen in omschakeling (2 of 3 jaar) en verbintenissen voor voortzetting van biopercelen (5 jaar). Het jaarlijks bedrag is afhankelijk van het type verbintenis en de teelt op de percelen (tabel 1).

Tabel 1 Overzicht van de subsidiebedragen per type verbintenis en de teelt op percelen

- Bron: Departement Landbouw & Visserij

Jaarlijks subsidiebedrag per teeltgroep	Omschakeling (euro/ha)	Voortzetting (euro/ha)
Eenjarige akkerbouw en ruwvoederteelten	480	260
Eenjarige fruit- en groenteteelten en kruiden	850	400
Beschutte teelten	1.320	400
Grasland en meerjarige voederteelten	300	120
Meerjarige fruit- en groenteteelten en kruiden	860	210

INNOVATIES IN MECHANISCHE ONKRUIDBESTRIJDING

De laatste jaren is een enorme vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van machines voor mechanische onkruidbestrijding. Zowel voor de biologische als gangbare telers betekent dit een grote hulp. Tijd om enkele van die innovaties in de kijker te zetten. – *Sander Van Haver, Bio Zoekt Boer*

Mechanische onkruidbestrijding heeft de laatste jaren opnieuw aan populariteit gewonnen. Bij de biologische landbouwers is het pure noodzaak, aangezien zij geen herbiciden mogen gebruiken. Bij gangbare landbouwers wordt het toegepast om een of meerdere herbicidenbehandelingen uit te sparen aangezien de kostprijs van dergelijke producten hoog kan oplopen, of omdat de techniek ook teelttechnische voordelen heeft, zoals het doorbreken van korstvorming op de bodem. Bovendien vergroot de maatschappelijke druk om in de teelten steeds minder chemische producten te gebruiken. Dat de innovatie in de mechanisatie niet heeft stilgestaan, bewijzen de talrijke nieuwe of heruitgevonden modellen van machines.

Treffler-wiedeg

De wiedeg vormt voor bepaalde teelten de basis voor een goede mechanische

.....
Robots nemen steeds meer arbeidsintensieve taken over.
.....

onkruidbestrijding. Het is een van de oudste technieken om kleine onkruiden te verwijderen.

Het doel is jonge kiemende zaadonkruiden los te trekken, een klein stukje over de grond te slepen en te laten uitdrogen, zonder het geplante of gezaaide gewas te beschadigen. Dit kan door het verschil in worteling tussen het onkruid en het gewas. Bovendien wordt de oppervlakkige grondlaag losgemaakt en is de bodem beter beschermd tegen uitdroging. Het is een veelgebruikte techniek in winter- en zomergranen. De beste resultaten verkrijgt je wanneer de onkruiden

nog erg jong zijn en het weer zonnig en droog is.

Het nadeel van eggen is dat het niet in alle teelten toepasbaar is doordat de tanden bij verhoogde weerstand een grover resultaat hebben, bijvoorbeeld indien een cultuurplant geraakt wordt. Daar is sinds kort een oplossing voor gevonden met de Treffler-wiedeg (foto boven). Dit type wiedeg is voorzien van lange en beweeglijke verende tanden die scharnierend aan het frame zijn bevestigd en bij weerstand niet resulteren in een verhoogde druk. Om de nodige spanning op de tand te zetten is elke tand individueel via een kabel en een veer verbonden met een centrale buis. Door deze centrale buis meer of minder aan te trekken, wordt op alle tanden tegelijk een hogere of lagere spanning ingesteld. Dit kan manueel of door middel van een hydraulische cilinder vanaf de trekker. Zo is het dus mogelijk om met de eg te

werken in gevoelige teelten en zelfs op aardappelruggen. Ondanks dat elke tand een andere positie kan hebben, zijn de drukverschillen beperkt. Ook de werksnelheid nam enorm toe. Hoe sneller, hoe beter het effect. De intensiteit van de grondbewerking heeft de teler zelf in de hand door de druk op de veertanden bij te stellen. Enkele groentetelers zetten deze eg momenteel al in bij teelten zoals boontjes (voor en na de opkomst), prei, kolen en knolselder.

Gewasherkenning

Bij mechanische onkruidbestrijding is het de kunst om zo dicht mogelijk bij het cultuurgewas de onkruiden te kunnen verwijderen. Gps-RTK heeft op dat gebied al heel wat mogelijkheden gebracht. Daarnaast moet ook het onkruid in de rij aangepakt worden. Dat is geen evidente zaak. Een dankbaar hulpmiddel in de automatisering is een camera die het gewas kan herkennen, zogenaamde visionsystemen. Dit heeft het mogelijk gemaakt om een schoffelmachine te ontwikkelen die zeer precies rondom het gewas heen de onkruiden verwijdert. Een mooi voorbeeld daarvan is de Ferrari Automatische Schoffelmachine. De precisie waarmee deze machine aan onkruidbestrijding doet is verbazingwekkend. De bewegende armen met schoffelmessen openen en sluiten zich rondom het gewas. Het werk kan aan tamelijk grote snelheden gebeuren en het laat achteraf een nagenoeg onkruidvrij veld na. De kostprijs van een vierrijige versie bedraagt ongeveer 60.000 euro, een investering die enkel rendeert op groot-schalige bedrijven. In dezelfde prijs-categorie is er ook een gelijkaardig model van Steketee op de markt, de B-four Agro. Een veel goedkopere manier om onkruid in de rij aan te pakken blijft het gebruik van torsiewieders, met een veertand aan elke kant van de gewasrij. Vingerwieders bieden ook soelaas. Voor beide technieken moet het gewas voldoende beworteld zijn en mag het geen al te fragiele stengelbasis hebben.

Robot in actie

Dat automatisering zijn weg heeft gevonden naar de land- en tuinbouwsector is een feit. Robots nemen de arbeidsintensieve taken over, of worden ingezet daar waar geen menselijke fouten mogen worden gemaakt. Een recent voorbeeld is de 'Machine van het jaar 2015' in Frank-

rijk, de Anatis van Carré. Deze robot is ontwikkeld om volledig autonoom onkruid mechanisch te verwijderen. Door de combinatie van gps, camera's en lasers, kan hij tussen de teelten onkruid verwijderen, bijvoorbeeld door middel van schoffels, zonder dat menselijke tussenkomst noodzakelijk is. Bovendien meet hij tijdens de werkzaamheden diverse factoren zoals de bodemvochtigheid, temperatuur, gewasstadium en bodembedekking. Al deze gegevens worden naar de smartphone van de landbouwer verstuurd en helpen hem bij het nemen van beslissingen. Er werd om milieutechnische redenen gekozen voor een elektrische aandrijving op herlaadbare batterijen.

Kvik-up

Er zijn enkele onkruiden die het de teler zeer moeilijk kunnen maken, zoals kweek en zuring. In Denemarken werd enkele jaren geleden als oplossing hiervoor de Kvik-up gelanceerd. De machine snijdt met rijen ganzenvoeten de bodem door. Aangedreven rotortanden pakken de grond en het onkruid op en gooien het naar achteren. De grond valt eerst naar beneden, de onkruiden komen er bovenop te liggen en drogen uit. De machine wordt plekgewijs ingezet in weiland of vollevelds in akkers. Voor kweek is een bewerkingsdiepte van 5 tot 7 cm voldoende. Bij onkruiden met een penwortel kan een diepte van 15 tot 20 cm nodig zijn. ■

1 Schoffels en vingerwieders in sla. 2 De Anatis-robot is ontwikkeld om volledig autonoom onkruid mechanisch te verwijderen.

© JAN VAN BAVEL

HOOFDBESTUURSLID IS KLAAR VOOR OMSCHAKELING

Paprikateler Peter Bartels wordt alomteweerd als Hoofdbestuurslid, provinciaal voorzitter Antwerpen en voorzitter van de werkgroep Bio binnen Boerenbond. Zijn bedrijf omschakelen naar de biologische teelt overwoog hij in 2009 al een eerste keer. Een virus, dit jaar, in zijn paprikaserre bracht hernieuwde interesse om de stap naar bio te zetten. — Jan Van Bavel

Als ik op Peters bedrijf in Rumst arriveer, is zijn echtgenote Riet volop bezig met het sorteren en inpakken van puntpaprika's voor veiling BelOrta. Achter elke sterke man staat een hardwerkende vrouw ... "Zonder Riet zou het heel moeilijk zijn om mijn engagementen bij Boerenbond te combineren met het werk op ons bedrijf", steekt Peter van wal. "Gelukkig kunnen we ook terugvallen op een seizoenmedewerker die heel wat werk verzet en 2 vaste werknemers. Daarnaast doen we soms een beroep op PWA'ers (medewerkers van Plaatselijke Werkgelegenheidsagent-schappen)." Peter en Riet hebben 3 volwassen kinderen: Wim (31), Robin (29) en Nele (27). Ze zijn ook de trotse grootouders van de 3 kinderen van Wim. "In

.....

**We moeten onze biowerking
aanzwengelen, het liefst bij
Boerenbond zelf.**

.....

2000 stonden we op het punt om ons bedrijf uit te breiden, toen Wim interesse had om er mee in te stappen. Het was de periode van de opkomst van belichting en hogere serres. Vermits Wim eerst zijn studies moest afmaken, beslisten we om tijdelijk een serre bij te huren en pas uit te breiden bij het instappen van Wim. Het liep echter anders. Wim studeerde af en stapte de computerwereld in, waar hij nu zelfstandig is."

Van traditionele teelt naar specialisatie

"Na mijn A2-studies aan de Tuinbouwschool in Mechelen werkte ik eerst nog 8 jaar op het tuinbouwbedrijf van mijn ouders, hier vlakbij. Dat werd in 1991 overgenomen omdat er op dat moment geen opvolging was. Misschien hadden we dat toen moeten bij huren, dat had een goede optie kunnen zijn. We zijn hier in 1983 gestart met een zomerteelt tomaten en een wintersteelt sla. In 1987 beslisten we om onze serre te verwar-men met extra zware stookolie, zodat we het jaar rond tomaten konden telen. Maar 2 jaar later maakten we de omschakeling naar paprika en de teelt op substraat. In die periode kozen een zestal andere telers die leverden aan BelOrta ook voor

paprika; in heel België waren dat er zo'n 25. Aanvankelijk draaide de keuze voor paprika niet zo goed uit, want tomaten scoorden toen veel beter. Pas na de uitbraak van de tomatencrisis in 1995 hebben we enkele betere jaren gekend in de paprikateelt. In 1999 werd ons bedrijf een vennootschap. Van 2003 tot 2009 huurden we in Waarloos een glastuinbouwbedrijf van 9000 m² bij. Daar kozen we voor een korte teelt groene paprika, gevolgd door een late teelt tomaten. Dat was een aangename combinatie, tot de energieprijzen te duur werden en we na een verliesjaar dat bedrijf hebben afge-stoten. We hebben toen één jaar ook de groene, uiterst zoete Sweet Green-paprika's geteeld. Maar dat bleek, onder meer door het feit dat zoet en groen niet samengaan bij de consument, geen voltreffer. We dachten toen al aan omschakelen naar bio en bezochten diverse biobedrijven. In 2010 zocht BelOrta puntpaprikatelers, voor wie ze redelijk vaste prijzen kon garanderen. Met de teelt van zoete puntpaprika kozen we voor zekerheid. Het eerste jaar hebben we onze serre van 7500 m² volgezet met rode puntpaprika. Daarnaast teelden we in onze kweekserre van 340 m² nog eens 4 gele variëteiten. Die kweekserre gebruikten we altijd om proeven met diverse rassen te doen. In 2012 schakelden we over naar aardgasverwarming. Gaandeweg breidde het areaal van het ras Jersey uit tot 2500 m². Momenteel hebben we rode en gele puntpaprika en een proefje oranje puntpaprika in onze serre. Qua model is die oranje variëteit nog niet echt mee met de gewone puntpaprika; de vruchtwand is wat dikker. Wat smaak betreft, is er wel een ras bij dat kansen heeft doordat het wat zoetheid betreft de anderen overtreft. De 3 kleuren (rood, geel en oranje) combineren is uiteraard ook heel leuk. Het verbruik van zoete puntpaprika stijgt; zo is de omzet van Colruyt van dit segment in 2014 verdubbeld tegenover 2013."

Een virus in de serre

Peter dacht dan ook dat hij met de zoete puntpaprika zijn pensioen zou halen. Maar een virus in zijn paprika's besliste er anders over. "In 2014 kregen we – vooral in de gele soort – last van 'verlopen planten' die bladeren afstoten; een fenomeen dat zich pas manifesteert als de plant is opgekweekt. Dat leidde tot een plantentekort. Via de plantenkwaker

kreeg ik planten van een veelbelovende variëteit, waarvan ik had gelezen dat een regelmatige oogst een van zijn troeven was. Palermo, het ras dat we nu telen, is kwalitatief en qua smaak de top, maar het nadeel is dat het heel langzaam doorkleurt en gedurende enkele weken geen zetting heeft. Toen dit ras 3 à 4 weken in de serre stond, meldde het zaadhuis mij dat het nooit in de productieserre had mogen terechtkomen omdat het uit de handel was genomen doordat er iets

mijn collega-telers van Palermo, ook in Nederland, niet teruggevonden. Uiteraard deed dit probleem ons medio 2015 herbronnen. Bizar was dat even later het betreffende zaadhuis een TM3-resistent zoete puntpaprikaras aanbood (om in proeven te zetten) op het technisch comité paprika op de proeftuin."

Omschakeling naar bioteelt

De afzet van het bedrijf loopt volledig via BelOrta, waar Peter ook lid is van de raad

FAMILIE BARTELS-VERMEULEN

Leeftijd: Peter (58), Riet (53)

Gemeente: Rumst

Specialisatie: rode en gele puntpaprika

Peter ondernam een ruime zoektocht naar goede bedrijfseconomische cijfers rond de bioteelt.

misgegaan was bij de zaadproductie. De oogst leverde alleen gebobbelde paprika's op. Nadien dook dit fenomeen ook op in de andere rassen. We hebben dit toen laten ontleden en het bleek dat we TM3 in onze serre hadden; een stam van het tabaksmozaïekvirus, die slechts sporadisch voorkwam. Het advies was de serre volledig te ontsmetten en de druppelpennen, loopfolie en het substraat te vervangen. Dit jaar hebben we terug geplant met de hoop dat we er vanaf waren, maar voor de oogst dook het virus opnieuw op. We zagen 4 verschillende types afwijkingen, maar het bleek om een algemene besmetting met TM3 te gaan. Het virus had zich zodanig verspreid dat wellicht elke plant het heeft. Het verlies liep op tot 3 à 4 kg/m². Gelukkig werd het virus bij

van bestuur. "In 2010 waren we nog maar met 2 telers die zoete puntpaprika leverden aan de veiling, intussen zijn we met 4. Het totale areaal puntpaprika voor BelOrta bedraagt nu zo'n 3,4 ha. We hebben een aantal klanten aan wie we kleine verpakkingen verkopen. Daar krijgen we vaak seizoensprijzen voor, waardoor een stuk van onze omzet vast geplaatst staat." Met de inwerkingtreding van de nieuwe structuren in 2013 werd Peter niet alleen provinciaal voorzitter Boerenbond Antwerpen, maar ook voorzitter van de werkgroep Bio. Als gangbare teler dan nog wel ... "Maar ik heb altijd een ruime belangstelling voor de biologische teelt gehad. In beide functies probeer ik mijn voorganger Peter Broeckx te vervangen,

DOSSIER *Is biologisch produceren een nieuwe uitdaging voor jou?*

wat geen makkelijke opdracht is. Zo word ik als glastuinder bijna niet met het GLB en het MAP geconfronteerd. De werkgroep Bio was in 2013 een gemengde groep, met biotelers en 'biogeïnteresseerden'. Als voorzitter van de sectorvkgroep Groenten vond ik dat we de bioteelt vanop de zijlijn moesten volgen. Ik vond het heel belangrijk om altijd in de werkgroep aanwezig te zijn. Intussen zijn we met onze 30 leden bijna allemaal biotelers. De laatste 5 à 6 jaar zat de omschakeling naar bio voortdurend in mijn achterhoofd. Mijn persoonlijke zoektocht leidde langs biobedrijven in heel Vlaanderen. Daarbij zag ik hele mooie, maar ook minder mooie bedrijven. Verder volgde ik

teitscijfers in de bioteelt zijn vrij beperkt beschikbaar", zegt hij. Peter zal, nu zijn serre intussen volledig geruimd is, biologische TM3-resistente paprikarassen, komkommer (courgette) en tomaten telen. Afgelopen zomer legde hij de vraag neer bij BelOrta. Er werden stalen genomen in zijn serre om mee te bepalen of hij in aanmerking kwam voor versnelde omschakeling. De bedoeling is dat hij de 3 teelten in zijn serre in 3 afdelingen van telkens 2500 m² zal verbouwen. "Normaal gezien duurt een omschakeling 2 jaar, maar Ignace zorgde ervoor dat die termijn voor glastuinbouwbedrijven die op substraat telen verkort werd tot 3 maanden", zegt Peter. "Dat is

werden er vorig jaar 39 nieuwe biobedrijven opgestart in Vlaanderen, terwijl er 'slechts' 15 de brui aan gaven. Maar 30 van die nieuwe bioboerderijen zijn niet groter dan 3 ha. Het bioareaal in Vlaanderen stagneert dan ook; vorig jaar daalde het zelfs met 0,5%. "Als potentiële bioteler moet je in eerste instantie luisteren naar de veiling, zodat je weet of er voldoende vraag is in de markt. Verder moet je ook goed weten wat je zelf wilt doen in de bioproductie. Gelukkig hebben we met het PCG en ook Inagro een hele sterke proeftuinwerking. Met beperkte middelen voeren zij toch prima onderzoek. In de groenteteelt blijft het hele 'voedingsverhaal' met de ontwikkeling van een goede

1 Echtgenote Riet Vermeulen knipt met een schaar de stelen van de puntpaprika's, voor ze worden verpakt in dozen. 2 De puntpaprika's worden in diverse combinaties en verpakkingen aangeboden op de veiling.

zo'n 6 jaar geleden een cursus bio-omschakeling op het PCG in Kruishoutem. Veel biotelers vinden de handel in bioproducten, met thuisverkoop of verkoop via een collega-teler heel belangrijk. Voor mij speelt dat aspect minder: ik voel me geen handelaar. Ik teel het liefst een goed en kwalitatief product dat ik afzet op de veiling, waarbij die er dan voor zorgt dat ik er een goede prijs voor krijg. Ik zit niet te wachten op thuisverkoop en wil vertrekken vanuit mijn sterkte: het telen van een goed product. Voor mijn omschakeling heb ik vruchteloos een zoektocht ondernomen naar goede, betrouwbare bedrijfseconomische cijfers rond de biologische teelt die mij konden helpen om voldoende rentabiliteit voor mijn bedrijf te halen." Ignace Deroo, consultant biologische productie, knikt. "Rentabili-

sneller dan in Nederland. Zo zouden we in de tweede helft van februari kunnen starten met opplanten en medio april voor het eerst biogroenten kunnen oogsten. Om ziekten en plagen te onderdrukken, zullen we nog punctueler moeten werken."

Marktkansen benutten

De roep om bioproducten bij de consument is alleszins groot. Terwijl de totale voedingsuitgaven vorig jaar met bijna 1% daalden, spendeerde de Vlaming toch 3,5% meer aan bioproducten dan in 2013. De consument heeft dus interesse, en een deel van de bevolking is bereid om meer te betalen voor bio. Er ligt dus een interessante marktopportuniteit voor het grijpen. Dat lijken ook heel wat jonge, enthousiaste starters te beseffen. Zo

bodem en het gebruik van de juiste meststoffen een hele boterham. Gelukkig word ik daarin goed begeleid door Ignace en Justine Dewitte van het PCG. Verder blijven bladluizen in de glasgroenteteelt een zware bedreiging. We zullen biologische bestrijdingsmiddelen op het juiste moment moeten inzetten; de bestrijding moet kloppen. Naast het gebrek aan voldoende economisch inzicht in de bioteelt durven sommige land- en tuinbouwers de stap naar bio niet aan, uit schrik dat de teelt zou mislukken. Daarom vind ik dat we onze biowerking moeten aanzwengelen. Dat zie ik het liefst gebeuren binnen Boerenbond. We hebben immers voor een groot deel de kennis in huis." ■

BLIJVEND VOORDEEL DOOR SAMENWERKING

De familie Sinnaeve produceert al 15 jaar biologische melk. Vijf jaar geleden wilde ook de familie Staelens de stap naar bio zetten. Samenwerking tussen beide bedrijven zorgde voor een vlotte omschakeling. – *Anne Vandenbosch*

Gangbare bedrijven noch biobedrijven liggen in clusters bij elkaar, maar verspreid in het hele landbouwgebied. Wanneer je als gangbaar bedrijf denkt aan omschakelen naar bio kan het echter wel nuttig zijn om nabij een collega-bioboer te wonen. Het pad van Luc Staelens kruiste dat van Philip Sinnaeve net op het goede moment.

Biomelk voor biokaas

Philip Sinnaeve en Lien Debergh zijn intussen vertrouwde gezichten binnen de biosector. Het koppel heeft 3 kinderen: Lukas (15), Emma (13) en Kamiel (10). In 2000 maakten ze de keuze om hun melkveebedrijf – 't Vieruiterstenhof in Keiem (Diksmuide) – om te schakelen naar bio. Die omschakeling duurde de gebruikelijke 2 jaar. "In 2002 beschikten we over 45 stuks biomelkvee en ongeveer 30 ha weiden en akkerland", vertelt Philip. "De ouders van Lien produceerden al

sinds 1986 biologisch. Al snel namen we hun vee en land over waardoor we groeiden naar 90 melkkoeien en een biologisch areaal van 65 ha. Liens ouders specialiseerden hun bedrijf tot biologische kaasmakerij 't Dischhof. Vandaag is Liens broer er zaakvoerder. Intussen groeide

.....

De samenwerking tussen Luc en Philip loopt vandaag nog steeds verder.

.....

ons bedrijf verder naar 140 melkkoeien en 80 ha land. Die uitbreiding gebeurde geleidelijk. De veestapel groeide door eigen aanfok, het areaal vergde dus ook meer grasland. We hebben momenteel zo'n 60 ha weiden en gras-klover, 8 ha maïs en 8 ha graan, triticale en erwten.

We kiezen immers voor een maximale productie van eigen voeders, met de nadruk in het rantsoen op gras-klover. Zo hoeven we minder voeder aan te kopen." Philip en Lien kiezen ook voor een 'veelkleurige' veestapel. Philip: "Aangezien het gebruik van antibiotica en andere medicatie in de bioveehouderij aan strikte regels is onderworpen, werken we bij de eigen aanfok naar sterke, robuuste dieren. Om dit te realiseren kruisen we Holstein met Brown Swiss. We melken onze koeien met 2 melkrobots van Lely. Vandaag hebben onze koeien een jaarproductie van 8000 l. Hiervan gaat twee derde naar 't Dischhof. Bij de productie van hun kaasassortiment gebruiken ze trouwens enkel onze melk. De overige melk gaat naar Biomelk Vlaanderen. De afzet van biomelk verloopt trouwens vlot. Vandaag zijn de melkprijzen behoorlijk stabiel en gunstig. Voor 2016 verwachten we een prijsstijging. Dat is ook nodig

DOSSIER Is biologisch produceren een nieuwe uitdaging voor jou?

aangezien 100% biovoeder verplicht is. We moeten naast onze eigen groenvoeders dus ook biologisch krachtvoeder aankopen. De prijs hiervan is hoger dan in de gangbare productie. We besteden ook meer arbeidsuren op het land aangezien we bijvoorbeeld geen chemische onkruidbestrijding mogen doen. Gelukkig zijn er steeds meer efficiënte mechanische onkruidbestrijdingstechnieken.”

Interesse voor biogroenten

Het bioverhaal van Luc Staelens en zijn echtgenote Els Bruneel verloopt enigszins anders. Het koppel startte in 1992 met boeren na de overname van een gemengd landbouwbedrijf in Houthulst. Luc: “Dit bedrijf had koeien zowel als varkens en groenteteelt. De melkveetak stopten we onmiddellijk na de overname. Tien jaar later zetten we ook een punt achter de varkenshouderij. We hadden toen namelijk allebei een fulltime job naast het landbouwbedrijf. De groenten – vooral prei en bloemkool op een areaal van 12,5 ha – vielen hier best mee te combineren. Ons gezin breidde in die beginjaren trouwens ook uit met 3 kinderen: Kim (24), Ilse (22) en Shana (18).” Luc geeft aan dat hij steeds meer interesse kreeg in de bioteelt. “Alhoewel ik gangbaar teelde, volgde ik toen al heel wat vergaderingen en bedrijfsbezoeken

De samenwerking tussen Luc en Philip loopt vandaag nog steeds verder. Luc gebruikt momenteel 2 ha van Philips areaal voor de teelt van spruiten. Philip maait jaarlijks 2 ha gras-klaver bij Luc.

over biologische groenteproductie die georganiseerd werden door Bio zoekt Boer of Inagro. Acht jaar geleden besliste ik om fulltime boer te worden. Ik kon toen immers tijdelijk bijkomend land (7 ha) van mijn vader gebruiken. Toen deze gronden werden verkocht, viel ik terug op de bestaande 12,5 ha. Kort nadien, in 2010, maakte ik de stap naar bio.” In dat eerste jaar teelde Luc onmiddellijk vroege aardappelen, bloemkool en

prei. Maar hij zaaide ook een perceel met gras-klaver.

Toevalige ontmoeting leidt tot samenwerking

In die periode raakten Luc en Philip immers aan de praat op een bijeenkomst met bioboeren. “Het was toevallig een jaar met weinig gras-klaver”, herinnert Luc zich. “Uit ons gesprek bleek al snel dat Philip de gras-klaver die ik op mijn gronden wilde zaaien, kon gebruiken voor het rantsoen van zijn melkvee. Hoewel ik nog in omschakeling naar biologische productie zat, kon dat toen immers als omschakelingsvoeder gebruikt worden. In mijn tweede omschakelingsjaar teelde ik op die manier ook maïs voor Philip.” Luc zorgde ervoor dat hij zijn aanvraag voor omschakeling naar bio nog voor 21 april 2010 deed. Dat is immers de uiterste datum om via de verzamelaanvraag nog in hetzelfde jaar de omschakelpremie te ontvangen. Op een van zijn percelen (9 ha) teelde hij toen tarwe. “Vanaf het moment van aanvraag moet je volledig de biopraktijk toepassen. Zo mocht ik op dat perceel niet meer bemesten of gewasbeschermingsmiddelen sproeien. De tarwe werd in de zomer geoogst en gangbaar verkocht waarna onmiddellijk gras-klaver werd ingezaaid. In mei 2011, dus in het tweede jaar van omschakeling, werd deze voor het eerst geoogst door Philip.” “Dat eerste jaar van onze samenwerking leverde vooral voor mij een voordeel op”, vindt Philip. “Als biologisch melkveehouder kon ik deze gewassen van gronden in

FAMILIE SINNAEVE-DEBERGH

Leeftijd: Philip (47) en Lien (40)

Gemeente: Keiem

Specialisatie: 140 biomelkkoeien en 80 ha biologische voedergewassen

We konden de gras-klaver gebruiken in de rantsoenen van onze biokoeien.

FAMILIE STAELENS-BRUNEEL

Leeftijd: Luc (46) en Els (44)

Gemeente: Houthulst

Specialisatie: 12,5 ha biogroenten

We behielden gras-klaver in de gewasrotatie, dat is ideaal voor de bodemstructuur.

omschakeling toen immers zonder probleem in de rantsoenen van onze koeien gebruiken.”

Tussen beide boeren ontstond echter een win-winsituatie. In ‘ruil’ voor de gras-klaver gebruikte Luc in dat eerste jaar van omschakeling immers een bioperceel van 5 ha op het bedrijf van Philip en Lien voor de teelt van groenten. “Aangezien dit biologische gronden waren kon ik de vroege aardappelen, prei en bloemkolen die ik hierop teelde ook onmiddellijk als bioproducten op de markt brengen. Ik realiseerde dus een omschakeling zonder

de 2 jaar wachttijd die ontstaat wanneer je op je eigen (gangbare) areaal met bio start. Je mag de producten van gronden in omschakeling immers enkel via het gangbare circuit verkopen. Door de samenwerking met Philip was ik echter van de ene op de andere dag een échte bioproducent.”

Samenwerking blijft

Luc ervoer bovendien positieve effecten van de teelt van gras-klaver op zijn land. “Gras-klaver is een uitstekende bodemverbeteraar”, vindt hij. “De bodem krijgt een ideale structuur om nadien groenten

te telen. Dankzij een goede structuur krijg je immers ook veel bodemleven. Ik behoud vandaag dus nog steeds gras-klaver in mijn gewasrotatie. Ons areaal van 12 ha is verdeeld in 6 ongeveer gelijke stukken. Op 2 percelen, dus zo’n 4 ha, groeit er ieder jaar gras-klaver. Daarnaast telen we momenteel 2 ha prei, 2 ha bloemkool (eerste en tweede vrucht), 2 ha vroege aardappelen en 2 ha met courgetten (30 a), knolselder (70 a) en ook nog busselwortelen en bonen. Marktgericht produceren is een erg belangrijk aspect in de bioproductie, maar vooral in de groenteteelt. De biogroenteboeren van deze regio stemmen daarom hun productie af op elkaar. Zo spreken we bijvoorbeeld de zaaidata van de diverse gewassen af zodat er een gespreide levering kan gebeuren. Wij leveren al onze groenten via de REO Veiling in Roeselare aan Biovibe, een biogroothandel in groenten en fruit in Sint-Katelijne-Waver. We maken thuis alles zelf marktklaar, volgens de richtlijnen van de afnemer. De afzet verloopt vlot, de prijsvorming is goed en behoorlijk stabiel; dat is in de gangbare groenteteelt toch wel anders.” Net als Philip benadrukt Luc dat de hogere marktprijzen ook wel nodig zijn om de hogere kosten van bijvoorbeeld het zaad en de extra arbeidssuren, onder meer voor de onkruidbestrijding, op te vangen.

De samenwerking tussen Luc en Philip loopt vandaag nog steeds verder. Luc: “Jaarlijks frees ik één perceel gras-klaver onder en zaai ik een ander weer in, het tweede perceel gras-klaver maait Philip en gebruikt bij als voeder.” “Luc heeft momenteel 2 ha van ons land in gebruik voor de teelt van spruiten”, vult Philip aan. “Dat past nu prima in ons teeltplan. Niet al onze percelen zijn geschikt voor de teelt van groenten, dat moeten we dus elke keer opnieuw bekijken. Luc bemest zijn gronden trouwens ook met stalmest van ons melkveebedrijf. Er is een algemeen tekort aan stalmest voor de bio-teelt. Aangezien wij er een overschot van hebben, kan Luc dat dus nuttig aanwenden. Het past bovendien binnen het systeem van burenregeling.” De bedrijfslocaties van beide families in Keiem en Houthulst – respectievelijk ten noorden en zuidoosten van Diksmuide – liggen ongeveer 15 km van elkaar verwijderd. Philip en Luc vinden die afstand net praktisch haalbaar voor een vlotte samenwerking. Ze moeten immers steeds met hun landbouwmachines door de stad. ■

Luc en Els leveren al hun groenten via de REO Veiling in Roeselare aan Biovibe, een biogroothandel in groenten en fruit in Sint-Katelijne-Waver. Ze maken thuis alles zelf marktklaar, volgens de richtlijnen van de afnemer.